

TADEUSZ GADACZ

FILOZOFIA BOGA
W XX WIEKU

OD LAVELLE'A DO TISCHNERA

Wydawnictwo WAM
Kraków 2007

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	9
2. MIĘDZY METAFIZYCZNĄ OBECNOŚCIĄ A NIEOBECNOŚCIĄ. LOUIS LAVELLE, RENÉ LE SENNE, JEAN NABERT	24
2.1. Louis Lavelle – metafizyka obecnej Obecności	25
2.2. René Le Senne – metafizyka nieobecnej Obecności	34
2.3. Jean Nabert – metafizyka obecnej Nieobecności	42
2.4. Między Obecnością i Nieobecnością	52
3. BÓG I FENOMENOLOGIA	55
3.1. Droga do wiary uczniów Edmunda Husserla	56
3.2. Fenomenologia i prawda	62
3.3. Problem Boga w fenomenologii Husserla	65
4. FENOMENOLOGIA AKTU RELIGIJNEGO ADOLFA REINACHA	70
4.1. Fenomenologia	71
4.2. Fenomenologia religii	73
5. FENOMENOLOGIA EDYTY STEIN	79
5.1. Tożsamość fenomenologii i filozofii	81
5.2. Problem idealizmu i realizmu	82
5.3. Byt wieczny	85
5.4. Augustyński zwrot	86
5.5. Poznanie i doświadczenie osoby	87
5.6. Doświadczenie Boga	90
6. BÓG W FILOZOFII FRANZA ROSENZWEIGA	93
6.1. Od myślenia historycznego ku religijnemu	93
6.2. Rozum i wiara	95
6.3. Doświadczenie i kategorie wiary	98
6.4. Mityczny Bóg	101
6.5. Od Boga mitu do Boga Objawienia	103
6.6. Podsumowanie	106

7. TEOLOGIA SZKOŁY FRANKFURCKIEJ	107
7.1. Max Horkheimer	107
7.2. Theodor Wisengrund Adorno	113
8. „TRANSCENDENCJA TAK TRANSCENDENTNA, ŻE AŻ NIEOBECNA”. BÓG POTRZEBY – BÓG PRAGNIENIA W FILOZOFII EMMANUELA LÉVINASA	118
8.1. Krytyka sądu historii	118
8.2. Poznawcze znaczenie Transcendencji	122
8.3. Etyczne znaczenie Transcendencji	128
8.4. Oczekiwanie na Boga – odpowiedzialność	134
8.5. Trzy motywy Lévinasowskiej filozofii Boga	137
9. FENOMENOLOGIA ŻYCIA EMMANUELA LÉVINASA A FILOZOFIA REFLEKSJI JEANA NABERTA	142
9.1. Lévinas i Husserl	142
9.2. Lévinas i Nabert	147
10. MYŚL RELIGIJNA ABRAHAMA JOSHUY HESCHELA	149
10.1. Źródła myśli Heschela	149
10.2. Relacja między filozofią i religią	153
10.3. Myślenie religijne	156
10.4. Bóg	158
10.5. Wiara	160
11. BÓG W FILOZOFII JÓZEFA TISCHNERA	162
11.1. Krytyka Boga tomizmu	163
11.2. Dobro	166
11.3. Wolność	167
11.4. Bóg wobec człowieka	170
11.5. Miłość	173
11.6. Reminiscencja	174
12. PROBLEM ZŁA W FILOZOFII JÓZEFA TISCHNERA	175
12.1. Zło aksjologiczne	176
12.2. Zło agatologiczne	177
12.3. Zło jako zjawą	181
12.4. Zło strukturalne	183
12.5. Dlaczego zło?	185

13. „BĘDZIESZ MIŁOWAŁ BOGA, A BLIŻNIEGO SWEGO JAK SIEBIE SAMEGO”. SPÓR O RELACJĘ DIALOGICZNĄ (JA – TY) W FILOZOFII DIALOGU	189
13.1. Franz Rosenzweig	190
13.2. Martin Buber	192
13.3. Emmanuel Lévinas	197
13.4. Paul Ricoeur	203
13.5. Józef Tischner	205
13.6. Istota sporu	209
ŹRÓDŁA POCHODZENIA POSZCZEGÓLNYCH ROZDZIAŁÓW	212

m y ś l f i l o z o f i c z n a

● WPROWADZENIA ◆ PANORAMA ZAGADNIEŃ ■ HISTORIA MYŚLI FILOZOFICZNEJ

redakcja serii

ks. prof. dr hab. Tadeusz Ślipko SJ

prof. dr hab. Adam Węgrzecki

- A. Anzenbacher, *Wprowadzenie do filozofii* (wyd. II)
- J.W. Bremer, *Wprowadzenie do logiki* (wyd. II)
- S. Wszolek, *Wprowadzenie do filozofii religii*
- T. Ślipko SJ, *Zarys etyki ogólnej* (wyd. IV)
- T. Ślipko SJ, *Zarys etyki szczegółowej*, t. 1: *Etyka osobowa* (wyd. II)
- T. Ślipko SJ, *Zarys etyki szczegółowej*, t. 2: *Etyka społeczna* (wyd. II)
- H.-D. Mutschler, *Wprowadzenie do filozofii przyrody*
- G. Haeffner, *Wprowadzenie do antropologii filozoficznej*
- J. Grondin, *Wprowadzenie do hermeneutyki filozoficznej*
- J.F. Crosby, *Zarys filozofii osoby. Bycie sobą*
- ◆ J. Disse, *Metafizyka od Platona do Hegla*
- ◆ G. Gabriel, *Teoria poznania od Kartezjusza do Wittgensteina*
- ◆ T. Gadacz, *Filozofia Boga w XX wieku. Od Lavelle'a do Tischnera*
- V. Zolt, *Historia filozofii buddyjskiej*

W przygotowaniu:

- P. Precht, *Wprowadzenie do filozofii języka*
- R. Ferber, *Podstawowe pojęcia filozofii*
- D.H. Frank, O. Leaman, *Historia filozofii żydowskiej*
- ◇ G. Scherer, *Filozofia śmierci od Anaksymandra do Adorno*

Seria *Myśl Filozoficzna* poświęcona jest kluczowym dylematom nurtującym od zawsze umysł i serce człowieka i stanowiącym punkty ogniskujące refleksję filozoficzną w dziejach myśli, szczególnie zachodnioeuropejskiej.

Jej zamiarem jest udostępnienie fachowych opracowań poszczególnych zagadnień filozoficznych oraz zachęcenie do podjęcia, samodzielnie, przygody filozofowania.

Publikacje Serii, przygotowane przez wybitnych specjalistów, adresowane są do osób zajmujących się filozofią oraz do tych, którzy nie będąc profesjonalistami w tej dziedzinie, pragną rzetelnej wiedzy oraz panoramicznego oglądu problematyki filozoficznej.